עין משפט
נר מצוה

לד א מיי' פרק א מהל' עבודת יוה"כ הל' ג ועיין בכסף משנה:
לה ב מיי' פ"ה מהל' כלי המקדש הל' יב:
לו ג מיי' שם ופ"ו מהל' מעשה הקרבנות הלכה יח:
לז ד מיי' פ"ה מהל' כלי המקדש הל' ח ופ"ו הל' ד סמג עשין קעג:
לח ה מיי' פ"א מהל' עבודת יוה"כ הל' ב:
לט ו מיי' פ"ז מהל' איסורי ביאה הל"א:
מ ז מיי' פ"ה מהל' רוצח הל' ט:
מא ח מיי' פ"ז מהל' איסורי ביאה הל' ה:
מב ט מיי' פרק ה מהל' כלי המקדש הל' ו ופ"ו מהל' אבל הלכה ו ופ"ח הלכה א:
מג י מיי' פ"ב מהל' ביאת מקדש הל"ז:
מד כ מיי' שם הל' ח:
מה ל מיי' שם הל' ז:
מו מ מיי' פ"ה מהל' כלי המקדש הל' ו ופ"ח מהל' אבל הל' א:
מז נ מיי' פ"ח מהל' אבל הלכה ג סמג עשין מד"ס ב טוש"ע יו"ד סי' שמ סעיף יב:
מח ס ע מיי' פ"ט מהל' תמידים ומוספין הלכה ב:
מט פ מיי' שם הל' ז:
נ צ מיי' פ"ד מהל' כלי המקדש הל' כ טוש"ע או"ח סי' רא סעיף ג:

אימא סיפא אין בין כהן משמש לכהן שעבר אלא פר יום הכפורים ועשירית האיפה אתאן לרבי מאיר א) דתניא אירע בו פסול בכהן גדול ועבר ומינו כהן אחר תחתיו הראשון חוזר לעבודתו והשני כל מצות כהונה עליו דברי ר"מ ב) [רבי יוסי אומר ראשון חוזר לעבודתו ושני אינו ראוי לא לכהן גדול ולא לכהן הדיוט] אמר רבי יוסי מעשה ביוסף בן אילים מצפורי שאירע בו פסול בכהן גדול ג) (ועבר ומינו אחר תחתיו ולא הניחוהו אחיו הכהנים להיות לא כהן גדול ולא כהן הדיוט) כהן גדול משום איבה, כהן הדיוט משום ד) מעלין בקדש ואין מורידין רישא רבנן וסיפא ר"מ? אמר רב חסדא אין רישא רבנן וסיפא ר"מ רב יוסף אמר רבי היא ונסיב לה אליבא דתנאי רבא אמר ר"ש היא וסבר לה כר"מ בחדא ופליג עליה בחדא ה) דתניא דברים שבין כהן גדול לכהן הדיוט אלו הם: פר הבא על כל המצות, ופר יוה"כ ועשירית האיפה, ולא פורע ולא פורם אבל הוא פורם מלמטה וההדיוט מלמעלה ואין מטמא לקרובים, ומוזהר על הבתולה, ואסור באלמנה, ומחזיר את הרוצח, ומקריב אונן ואינו אוכל ו) [ואינו חולק] מקריב חלה בראש ונוטל חלק בראש, ומשמש בשמונה כלים ז) וכל עבודת יום הכפורים אינה כשרה אלא בו ופטור על טומאת מקדש וקדשיו וכולן נוהגין במרובה בגדים חוץ מפר המביא על כל המצות וכולן נוהגין במשיח שעבר חוץ מפר יוה"כ ועשירית האיפה, וכולן אין נוהגין במשוח מלחמה חוץ מה' דברים האמורים בפרשה: לא פורע ולא פורם, ואין מטמא לקרובים, ומוזהר על הבתולה ואסור באלמנה ח) ומחזיר את הרוצח דברי רבי יהודה וחכמים אומרים אינו מחזיר והאי ממאי דר"ש היא? א"ר פפא מאן שמעת ליה דאמר פטור על טומאת מקדש וקדשיו ט) ר"ש: חוץ מה' דברים האמורים בפרשה: מה"מ דת"ר והכהן הגדול מאחיו זה כהן גדול אשר יוצק על ראשו שמן המשחה זה משוח מלחמה ומלא את ידו ללבוש את הבגדים זה מרובה בגדים, על כולן הוא אומר ראשו לא יפרע ובגדיו לא יפרום, ועל כל נפשות מת לא יבא יכול יהו כולן מקריבין אוננים? ת"ל כי נזר שמן משחת אלהיו עליו = עליו ולא על חבירו, ואחר שחלקו הכתוב יכול לא יהא מצווה על הבתולה? ת"ל והוא כתנאי והוא אשה בבתוליה יקח אחר שחלק הכתוב ריבה דברי רבי ישמעאל רבי עקיבא אומר אין לי אלא שעבר מחמת קריו מחמת מומין מנין ת"ל והוא בעא מיניה רבא מרב נחמן משיח שנצטרע מהו באלמנה: מידחא דחי או מיפטר פטר? לא הוה בידיה, זימנין הוי יתיב רב פפא וקמבעיא ליה, א"ל הונא בריה דרב נחמן לרב פפא תנינא אין לי אלא שעבר מחמת קריו, עבר מחמת מומין מנין? ת"ל והוא קם נשקיה ברישיה ויהיב ליה ברתיה:

מתני' י) כהן גדול פורם מלמטה וההדיוט מלמעלה, כ) כהן גדול מקריב אונן ולא אוכל, וההדיוט לא מקריב ולא אוכל: **גמ'** אמר רב למטה = למטה ממש למעלה = למעלה ממש ושמואל אמר למטה = למטה מקמי שפה למעלה = למעלה מקמי שפה וזה וזה בצואר מיתיבי ל) על כל המתים כולן רצה מבדיל קמי שפה שלו רצה אינו מבדיל קמי שפה שלו, על אביו ועל אמו מבדיל כיון דבעלמא הוי קרע הכי כאן בגדיו לא יפרום? שמואל כרבי יהודה סבירא ליה דאמר ל) כל קרע שאינו מבדיל שפה שלו אינו אלא קרע של תפלות, ומי אית ליה לר"י קריעה בכהן גדול והא תניא מ) אילו נאמר ראשו לא יפרע ובגד לא יפרום הייתי אומר בראש ובגד של סוטה הכתוב מדבר ת"ל את ראשו לא יפרע ובגדיו לא יפרום שאינו בפריעה ופרימה כל עיקר דברי רבי יהודה רבי ישמעאל אומר אינו פורם כדרך שבני אדם פורמין אלא הוא מלמטה וההדיוט מלמעלה שמואל סבר לה כר"י בחדא ופליג עליה בחדא:

מתני' נ) כל התדיר מחבירו קודם את חבירו וכל המקודש מחבירו קודם את חבירו: פר המשיח ופר העדה עומדים פר המשיח קודם לפר העדה בכל מעשיו: **גמ'** מנא הני מילי ס) אמר אביי דאמר קרא מלבד עולת הבקר אשר לעולת התמיד ע) (למה לי) מכדי כתיב עולת הבקר, עולת התמיד למה לי? הכי קאמר רחמנא כל דתדירה קדמה: וכל המקודש מחבירו הוא קודם את חבירו: מנלן פ) דתנא דבי רבי ישמעאל וקדשתו = לכל דבר שבקדושה לפתוח ראשון ולברך ראשון וליטול מנה יפה ראשון:

פר

תורה אור

ויקרא כא

שם /ב

שם /ג

שם

במדבר כח

אימא סיפא אין בין כהן המשמש לכהן שעבר. דהיינו שני: אלא פר יום הכפורים ועשירית האיפה. דמשל ראשון הן דאין הא לכל שאר דברים זה וזה שוין דשני נמי כל מצות כהונה גדולה עליו: אתאן לרבי מאיר דתניא וכו'. עבר דברייתא לא דמי לשעבר דמתניתין: רבי היא ונסיב לה אליבא דתנאי: בחדא סבר לה כרבי מאיר וסתמא כרבי מאיר ובחדא סבר לה כרבנן וסתמא כרבנן: רבי שמעון סבר לה כרבי מאיר בחדא. דכהן שעבר דשני כל מצות כהונה עליו חוץ מפר יוה"כ ועשירית האיפה: ופליג עליה בחדא. דאילו רבי מאיר סבר מרובה בגדים מביא פר הבא על כל המצות ק) דהיינו פר העלם דבר של צבור ואילו ר' שמעון סבר דאינו מביא פר הבא על כל המצות כדתנן אין בין משוח בשמן המשחה למרובה בגדים אלא פר הבא על כל המצות: ונוטל חלק בראש. אע"פ שאינו מקריב: ומשמש בח' כלים. וההדיוט בד': וכולם נוהגין במשיח שעבר. דהיינו שני: חוץ מפר יוה"כ ועשירית האיפה. דאין בין כהן המשמש לכהן שעבר אלא פר יוה"כ ועשירית האיפה: מאן שמעת ליה דאמר פטור על טומאת מקדש וקדשיו רבי שמעון: ת"ל כי נזר שמן משחת (קדש) אלהיו עליו ולא על משיח חבירו. למעוטי משוח מלחמה דאין מקריב אונן אבל כהן גדול מקריב אונן בין מרובה בגדים ובין ראשון שחוזר לעבודה ואפילו שני מפני שהן בכלל כהונה [גדולה] לאפוקי משוח מלחמה דלאו בכלל כהונה גדולה הוא: ואחר שחלקו הכתוב. למשוח מלחמה שאינו מקריב אונן ככהן גדול יכול לא יהא מצווה על הבתולה: אלא שעבר מחמת קריו. דהאי כהן גדול מעליא שהרי חוזר לעבודתו הוא: עבר מחמת מומו. דאינו חוזר לעבודתו מפני המום מנין שמצווה על הבתולה תלמוד לומר והוא: משיח שנצטרע. כלומר כהן גדול שנצטרע מהו באלמנה: מי אמרינן כהונה גדולה מדחא דחי להאי מאלמנה או דלמא כהונה גדולה מיפסק פסק ליה להאי מאלמנה וכי נצטרע דליכא כהונה גדולה לא פסק ומותר באלמנה: עבר מחמת מומו מנין תלמוד לומר והוא. דאפילו עבר ראשון מחמת מומו אסור באלמנה וכי נצטרע אין לך מום גדול מזה ושמעי' מינה דאפילו הכי אסור באלמנה: למטה למטה ממש. דהיינו בשפת חלוקו: למעלה למעלה ממש. כלומר בשפה במפתח חלוקו: למטה מקמי שפה. שקורעין למטה משפה לפיו שהוא למטה מבית הצואר: למעלה מקמי שפה. שקורעין בית הצואר ממש: כיון דבעלמא הוי קרע. דאם רצה אינו מבדיל אלא קורעין למטה משפה ויצא ידי קריעה אם כן כהן גדול היכי מצי קרע למטה מקמי שפה הרי כתיב בגדיו לא יפרום: אינו אלא קרע של תפלות. דבעלמא לא יצא ידי קריעה הלכך מותר בכהן גדול: בראש ובגד של סוטה. דכתיב ופרע את ראש האשה (במדבר ה) ותנן במס' סוטה (דף ז') הכהן אוחז בבגדיה אם נקרעו נקרעו ואם נפרמו נפרמו: שמואל סבר לה בחדא כרבי יהודה. דלכל שאינו מבדיל מקמי שפה הוי קרע של תפלות: ופליג עליה בחדא. דאילו רבי יהודה סבר דכהן גדול אינו בפריעה ופרימה כל עיקר ושמואל סבר דפורם מלמטה למטה מקמי שפה: למה לי למכתב אשר לעולת התמיד. אלא לכל דתדירא בכל מקום היא קודמת דזה בנה אב דבכל מקום תדיר קודם דמשמע אשר לעולת התמיד שהיתה כבר: לפתוח ראשון. לקרות בתורה: ולברך ראשון. בזמון:

פרשת

מסורת הש"ס

א) יומא יב: ע"ש מגילה ט. ע"ש תוספתא דיומא פ"א: ב) כ"ס: ג) וצ"ל ומינוהו תחתיו ובא מעשה לפני חכמים ואמרו ראשון חוזר לעבודתו שני אינו ראוי לא לכהן גדול ולא לכהן הדיוט וכן הוא ביומא. כ"ס: ד) [כריתות כח. שבת כא: יומא יב: עג. מגילה ט: כא. מנחות לט. לט.]: ה) [יומא עג. ע"ש]: ו) כ"ס: ז) [יומא לב: עג. חולין כט:]: ח) [מכות יא.] [לעיל ט.]: י) יומא יב: [מו"ק יד: כ"ק קי.] זבחים לט. תוספתא דזבחים פ' י"א: כ) מו"ק כב: ל) [שם: ושם איתא כל קרע שאינו מבדיל קמי שפה שלו]: מ) ת"כ פ' אמור: נ) זבחים פט. ס) [זבחים פט. ע"ש]: ע) [בזבחים שם ליתא]: פ) גיטין נט: מ"ק כח: נדרים עב.: צ) [עי' תוס' חולין פט. סד"ה וחייבו]: ק) עיין כ"ס.

◆

תוספות הרא"ש

ר"י אמר רבי הוא ונסיב לה אליבא דתנאי. ולאו משום דסבר כר"מ בחדא אלא סבר בכולה מלתא כרבנן. אלא בחדא נסיב לה כר"מ כדי לאשכוחי טובא אין בין. ואליבא דר"מ מצי למתני אין בין כהן משמש לכהן שעבר אלא (כר' יוסי הכתיב) [פר יוה"כ] ועשירית האיפה אבל לא אליבא דרבנן דסברי דאי אין לו דין כהן גדול כלל: ומחזיר את הרוצח [דברי ר"י] והכ"א אינו מחזיר. פלוגתא דר"י ורבנן היא במכות פרק אלו הן הגולין אבל במרובה בגדים ומשיח שעבר מודו דמחזיר. ואע"ג דכתיב אשר משח אותו בשמן הקדש מרבויא דקרא מרבי לגו. דתלתא כהן כתיבי בקרא. וישב בה עד מות הכהן הגדול. כי בעיר מקלטו ישב עד מות הכהן הגדול. ואחרי מות הכהן הגדול ישוב הרוצח. חד למשיח בשמן המשחה. וחד למרובה בגדים. וחד למשיח שעבר. ובמשוח מלחמה פליגו בה ר"י ורבנן [ר"י סבר] מחזיר. ומפרש טעמא התם דכתוב עוד כהן אחרינא לשוב לשבת בארץ עד מות הכהן. ורבנן סברי מדלא כתיב הכהן הגדול ש"מ האי הכהן חד מהנך תלתא כהני הוא: הכהן הגדול מאחיו זה כהן גדול. אפי' אם לא כתוב אשר יוצק על ראשו ממילא ידענא דלא הוי כהן גדול אלא במשיחה או בריבוי בגדים דילפי' מאהרן: דכתיב כי נזר שמן משחת אלהיו עליו ולא על חבירו. משמע דממעט אחר משוח כמותו אבל לא מרובה בגדים. ועוד דמרובה בגדים הוי בכלל ומן המקדש לא יצא שהרי הוא משמש במקדש בכהונה גדולה: ר"ע אומר אין לי אלא שעבר מחמת קריו מחמת מומו מנין ת"ל והוא. פי' הרמ"ה דר"ע דריש שתי דרשות מן והוא דכוליה יתירא הוא. וה"ק אין לי דמרבה מן הוא אלא עבר מחמת קריו עבר מחמת מומו [מנין] ת"ל פי' וי"ו יתירא דוהוא. ולא נהירא דמשמע דר"ע אוהוא דדרש ר' ישמעאל קאי וכי היכי דר"י לא דריש מני' אלא חדא דרשא ה"נ ר"ע לא דריש מניה אלא חדא דרשא. וה"פ אין לי דמסתבר למימר שלא פקעה קדושתו [מחמת] פסולו. אלא שעבר מחמת קריו שבידו לחזור לקדושתו כשירצה שיטבול ושמשא ממילא (עבר) [ערבא]. עבר מחמת מומו שאין בידו לחזור לקדושתו מנין: משיח שנצטרע מהו באלמנה. לענין מלקות קא בעי דבלאו הכי מצורע אסור בתשמיש המטה. וא"נ כמ"ד (מ"ק דף ז:) מצורע בימי חלוטו מותר: מידחא דחי או מפסק פסק. פרש"י ז"ל מי אמרי' כהונה גדולה א) ולא נהירא (דקאי) [דהרי] לדין של האבעיא אינם בענין אחד דמדחא דחי הוא קודם שנצטרע ומפסק פסק אחר שנצטרע ואין זה שטת התלמוד. אלא בכ"מ ב' צדדי האבעיא הם בענין אחד. ועוד כשהוא אומר או מפסק פסק אינו נותן שום טעם למה ל"א הוא"ל ומהם ידחה. ועוד ליתא דמפסק פסק לא ניחא דהל"ל מפסק פסי. ונראה לפרש מדחא דחי מי אמרי' משיח שנצטרע מדחה ידחה מכהונה גדולה לפי שנצטרע וא"א לו לשמש כ"ג שהוא מצורע. ומסתפקא ע"כ לא מדחי אלא מדברים שא"א לקיימן כשהוא מצורע. אבל מאיסור אלמנה וכיוצא בה דאפשר לקיימן כשהוא מצורע לא מדחי. או"ד מפסק פסק מכל דין כהונה לגמרי והכי הוא מותר באלמנה. הרמ"ה ז"ל: למטה מקמי שפה. כלומר למטה משפת פי הבגד כדכתיב (שמות כח) שפה יהיה לפיו סביב. שמניח את השפה וקורע למטה ממנה. והא דקאמר למטה מקמי שפה לאשמועינן דקריעה לא הוי אלא מצד שהוא לעבר פי הבגד כמו שיראה לצד פי הלבוש: על אביו ועל אמו מבדיל קמי שפה. דכתיב באלישע והוא מצעק אבי אבי ב) ש"מ דבאביו נמי בעי הכי וה"ה באמו: כל התדיר מחבירו קודם את חבירו. התמידין קודם למוספין מוסף שבת קודם למוסף ר"ח מוספי ר"ח קודמין למוספי ר"ה: כל המקודש מחבירו קודם את חבירו. דם חטאת קודם לדם עולה מפני שהוא מרצה. אברי עולה קודמין לאמורי חטאת מפני שהוא כליל לאשים ואע"ג פר העדה ופר העלם דבר הוא דמייתי לה. ואע"פ שאין טעם שלהם לא משום תדיר ולא משום מקודש אלא גזירת הכתוב הוא: מכדי כתיב מלבד עולת הבוקר. ומינה שמעינן דהתמידין קודמין למוספין שהכי משמע לישנא דמלבד שלא תאמר עולה זו במקום עולת הבקר היא אלא מלבד עולת הבקר היא כלה שאע"פ שהקריבו עולת הבקר צריך שיקריבו גם המוספין ש"מ דעולת הבקר קריבה ברישא. למה לי למכתב הו אשר לעולת התמיד. אלא ליתן טעם לדבר למה תמידין קודמין למוספין לפי שהיא עולת התמיד ולמילף מינה דכל התדיר מחבירו קודם לו:

א) נראה שכן היתה גירסתו ברש"י מי אמרינן כהונה גדולה מדחי דחי להאי מאלמנה או דלמא מפסק פסק ליה להאי מאלמנה כי נצטרע דליכא כהונה גדולה ומותר באלמנה וכמש"כ כאן ברא"ש ממלת כ"ג עד מלת כ"ג.
ב) עי' מו"ק כ"ב ב' ממשמע שנאמר כו' ושם כ"ז א' אביו ואמו כו' אבי אבי זה אביו ואמו ואינו מדוק כאן לשון הרא"ש מ"ש וה"ה באמו ואולי ט"ס הוא וצ"ל והדביק אבי אבי זה אביו ואמו ש"מ דבאביו ואמו נמי בעי הכי.

נושא (המשך)
מסיפא דמשנתנו מעמד דכהן שבא למלא מקומו של כהן גדול כל מצות כהונה (גדולה) עליו - וזה תואם לשיטת ר"מ בזמן שהרישא אינו כר"מ

מבנה
תשובות לשאלת מי מתני'

נושא (המשך)
שיטת ר"ש
א) כהן (גדול) שעבר כל מצות כהונה (גדולה) עליו (כר"מ)
ב) מרובה בגדים אינו מביא פר הבא על כל המצות (דלא כר"מ)

ויקרא כא: י
והכהן הגדול מאחיו אשר יוצק על ראשו שמן המשחה ומלא את ידו ללבוש את הבגדים את ראשו לא יפרע ובגדיו לא יפרם.
יא) ועל כל נפשות מת לא יבא לאביו ולאמו לא יטמא:
יב) ומן המקדש לא יצא ולא יחלל את מקדש אלקיו כי נזר שמן משחת אלקיו עליו אני ה':
יג) והוא אשה בבתוליה יקח

נושא/מבנה
◇ ב' דעות ב"למטה" ו"למעלה" דקתני במתני': "כהן גדול פורם מלמטה והדיוט מלמעלה"

נושא כללי (עד סוף המס')
דיני קדימה

כג

* ויקרא כא:ח
"וקדשתו כי את לחם א-לקיך הוא מקריב קדוש יהיה לך: כי קדוש אני ה' מקדשכם"

* סוגריים לשם דיוק, עיקר השאלה מבוסס על [illegible] שיטת ר"מ. אחרי הסוגריים מובא המשך השאלה. בתוך הסוגריים מובא שלב נוסף לגבי הכהן השני

* סנהדרין יט. - בענין כהן גדול [illegible]

* [illegible] הכתוב שהכהן גדול [illegible] (כי החפץ ח"ם [illegible] של תורת כהנים)

* מצות הסוגריים כדי למקד עיקרי הגמרא - במרובה בגדים אליבא דר"ש אינו מביא פר הבא על כל המצות והיינו דלא כר"מ

* לר"ל ט' שאלה דומה בענין נשיא שנצטרע

* ולמאן קמי שפה הוא אינו מבדיל השפה